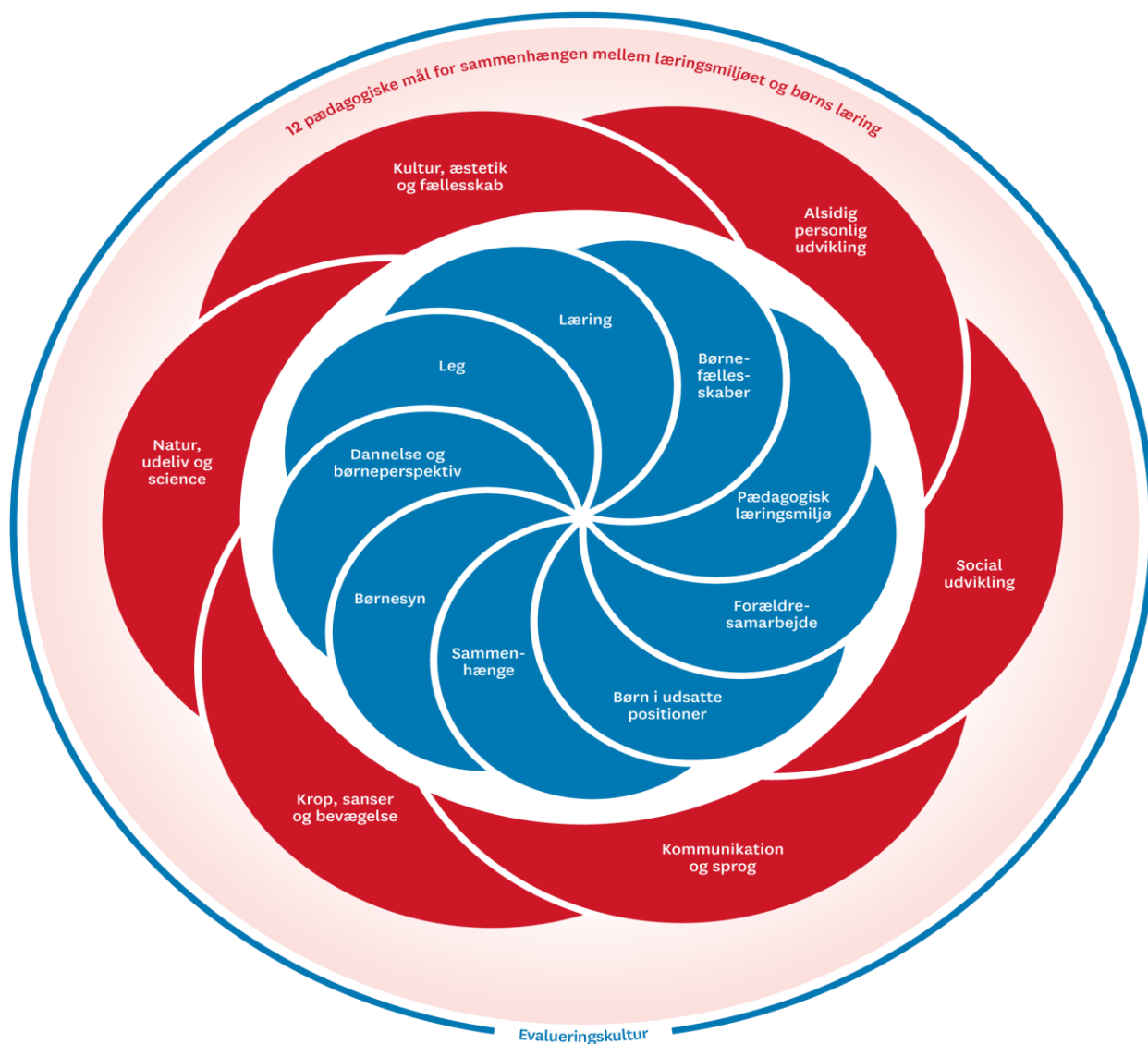

Pædagogisk læreplan for Kastelsgården 2019/2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Kastelsgården er en del af Københavns kommune og Klynge IBØ D. Det følgende afsnit er derfor en redegørelse for de retningslinjer, pejlemærker og det faglige grundlag vores institution arbejder under. Dernæst følger en mere praktisk præsentation af institutionens fysiske beliggenhed og indretning.

Dagtilbuddene i København arbejder ud fra disse politisk vedtagne pejlemærker for pædagogisk kvalitet:

Sociale relationer – positiv voksenkontakt hver dag.

Alle børn og unge har ret til positiv voksenkontakt hver dag – og udsatte børn og unge har et særligt behov for at blive set og få omsorg. Alle børn og unge skal opleve et trygt og omsorgsfuldt miljø, hvor de mødes med respekt og anerkendelse.

Inklusion og fællesskab – børne- og ungefællesskaber til alle

Alle børn og unge skal opleve at være en del af et socialt fællesskab. Børn og unge med særlige behov skal inkluderes i fællesskabet med udgangspunkt i deres behov og muligheder. Personalets respekt for børnene og de unges egne kulturfællesskaber er central.

Sprogindsatsen – muligheder gennem sprog

Alle børn og unge skal have de bedste udviklingsmuligheder for deres sprog.

Forældresamarbejde – forældrepartnerskab

Forældre og institution skal indgå i et tæt og ligeværdigt samarbejde om det enkelte barns eller unges udvikling og trivsel. Forældre er en ressource i forhold til samarbejdet om deres børn og skal ses som del af et partnerskab.

Sammenhæng – også i overgange

Alle børn og unge skal opleve en helhed i deres liv. Ved overgangen fra et tilbud til et andet, skal barnet/den unge og deres forældre opleve, at der samarbejdes om at skabe en tryk og god overgang.

Krav om refleksion og metodisk systematik i den pædagogiske praksis

Alle institutioner skal vælge en konkret metode, således at der – på mangfoldige måder – arbejdes systematisk og reflekteret. Institutionerne skal skabe rum for refleksion over det pædagogiske arbejde og kunne indgå i en dialog omkring deres pædagogiske praksis. I valg af metode skal der tages afsæt i den enkelte institutions børne- og unge-gruppe og øvrige lokale forhold

Klynge IBØ Ds kerneopgave

”Skabe lige adgang og chancelighed for alle børn og unge i Klynge IBØ D til trivsel, udvikling og læring så de får de bedste forudsætninger for livsduelighed nu og fremover i deres liv.”

Kastelsgården

Kastelsgården er en integreret daginstitution med plads til 180 børn. Vi har pr. dags dato fire børnehavegrupper, og syv vuggestuegrupper og her arbejder ca. 35 medarbejdere. Vi er beliggende på Kastelsvej 62 i ambassadekvarteret på Østerbro. I nærområdet finder man Østerport st., Kastellet, Langelinie, Classens have, søerne mm. Vores børn har mange forskellige baggrunde, og der tales flere forskellige sprog, da vi grundet vores beliggenhed modtager børn med forældre fra hele verden.

Institutionen blev udvidet og færdigbygget i vinteren 2017/2018, og er nu et stort hus, med mange kvm. per barn. Huset er indrettet med tre afdelinger, adskilt af fællesrum og gangarealer. Den ene afdeling huser køkkenet, et mindre fællesrum, en børnehavegruppe og tre vuggestuegrupper. Den anden afdeling huser fællesrummet og tre børnehavegrupper, og den tredje afdeling, som er i to plan, huser fire vuggestuegrupper.

Til institutionen er der to etablerede legepladser, der er aldersopdelt ift. vuggestue og børnehave. På børnehavens legeplads er der mulighed for at køre mooncars, cykle, gynge, lege med sand, og gemme sig i buske og kroge. På vuggestuens legeplads er der både mindre klatrestativ, rutchebane, sandkasse og mulighed for at øve sig på mindre cykler og motorcykler. Derudover råder vi over en stor baghave med Orangeri og bålplads, hvor der er mulighed for at følge årstiderne skifte og lege i buske og krat.

I hele huset vægtes nærmiljøet højt, og der er ofte grupper på tur i løbet af ugen.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Klynge IBØ D er der udarbejdet følgende principper og rammer for børnesyn, dannelse og læring:

Børnesyn

- Barnet fødes med forudsætninger
- Barnet er et individ omgivet af betydningsfulde voksne som de er afhængige af
- Børnenes modenhed og evner udvikles gennem barndommen i samspil med andre – i de sociale relationer
- Børn gør altid det bedste de kan ud fra de forudsætninger de har – deres handlinger er altid med baggrund i et motiv og en intention.

- Børn er kompetente aktører og eksperter i eget liv med betydningsfulde holdninger og selvstændige rettigheder, der er uafhængige af forældrenes rettigheder og interesser.
- Barnet har ret til at blive hørt i alle forhold, der vedrører det
- Børn har ressourcer til selv at handle i/skabe deres eget liv i varierende grad afhængigt af forudsætninger, kompetencer og robusthed.
- Barnet har en betydningsfuld stemme og giver kompetente bud på hvilke veje det vil gå.
- Børn er aktive medborgere, som gennem deltagelse / inddragelse har mulighed for, at præge deres egen hverdag og yde et bidrag til fællesskabet

Klyngens børnesyn betyder derfor at:

- Vi tager udgangspunkt i barnets tarv, trivsel, tryghed og sikkerhed.
- Vi møder barnet positivt, med imødekommenhed, tillid og anerkendelse samt en tro på at de kan lykkes.
- Vi er opmærksomme på at alle børn gerne vil leve op til det der forventes af dem.
- Vi er opmærksomme på at barnets fortællinger om deres verden er betydningsfuld – børn skal have en oplevelse af at blive hørt, forstået og kunne påvirke eget liv og hverdag.
- Vi giver mulighed for at barnet kan påvirke fællesskabet og er bevidste om at fællesskabet påvirker barnet.
- Vi skaber de rammer der kan rumme børnene med udgangspunkt i, at det ikke er barnet med udfordringer der har en problematik. Det er rammerne omkring barnet der skal tilpasses.
- Vi giver barnet mulighed for medansvar i eget liv og hverdag.
- Vi har en individuel tilgang til hvert enkelt barn – for at behandle dem ens skal vi behandle dem forskelligt fordi de har forskellige forudsætninger.
- Vi ser forskellighederne som en styrke

- Vi har et inkluderende fællesskab uanset udfordringer og alder, modenhed ol.
- Vi er bevidste om at tydelige rammer er en nødvendig forudsætning for, at barnet kan agere i fællesskabet.
- Vi indretter den pædagogiske praksis med baggrund i barnets evner, kompetencer og behov.
- Vi ved at uhensigtsmæssige handlinger hos børn er en reaktion, på det, de ikke lige mestrer eller har udviklet.
- I vores pædagogiske arbejde tager vi udgangspunkt i, at børnene, via deres handlinger, prøver at fortælle os noget.
- Vi har fokus på det der er den ønskede adfærd hos børnene for at fremme den adfærd.

Dannelse

- Dannelse refererer til en dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed som rettesnor til at orientere sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk demokratisk menneske.
- Dagtilbud skal ikke kun bidrage til at udvikle børns selvstændighed og evne til medbestemmelse men også deres forståelse for, indlevelse i og solidarisk handlen i forhold til andre. Dannelse refererer både til det pædagogiske formål, indhold og form.
- Dannelse, ligestilling og demokrati må medtænkes i det konkrete hverdagsliv i dagtilbuddet, således at børnene oplever at medvirke i og have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det dannende indhold skal være meningsfuldt, udfordre barnet og være afsæt for børnenes måder at begribe og handle i en digitaliseret og global verden. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, således at barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe. (Master for en styrket pædagogisk læreplan)

Læring

- Læring betegner det, der er lært. Eller den ændring, der har fundet sted.
- Læring indbefatter både fokuseret opmærksomhed og perifer perception – der sker altid medlæring.

Læring finder sted;

- Gennem forstyrrelser af den mentale konstruktion. Den lærende konstruerer og rekonstruerer aktivt viden på basis af sine erfaringer.
- Hele tiden – bevidst og ubevidst
- I relationen med andre - i både det planlagte og det spontane
- Børn har forskellige forudsætninger og optager læring forskelligt.
- Gode læreprocesser er betinget af trivsel og gode sociale relationer
- Læring forudsætter en aktiv proces, hvor viden genskabes i en ny sammenhæng.
- Den lærende skal selv være en del af processen for at den ønskede læring finder sted

Udmøntning af principperne:

- Vi har et helhedssyn på læreprocesser med sammenhæng mellem den positive sociale relation, udvikling, læring og dannelse.
- Vi er opmærksomme på at der er biologiske forudsætninger for læring. Hjernen skal være moden til den læring barnet møder.
- Vi er i vores planlægning af praksis opmærksom på at hjernen lærer i helheder (højre hjernehalvdel) og dele (venstre hjernehalvdel) samtidig.
- At vi er opmærksomme på at meget af det vi lærer, foregår uden, at vi er bevidste om det.
- Man kan ved ubevidst association af begivenheder lære noget, på godt og ondt.

- Vi har opmærksomhed og fokus på børnenes forskellige læringsstile – Hvilket betyder at det fysiske/psykiske miljø, indretningen og den struktur/organisering, vi har, tilgodeser, at alle børn, uanset læringsstil, lærer, trives og udvikles
- Vi indretter enhederne, og planlægger den pædagogiske praksis, med baggrund i vores viden om læringsstile generelt og kendskabet til det enkelte barns læringsstil.
- Vi er opmærksomme på at vi er forskellige og har forskellige baggrunde og læringsstile – nogle trives i bevægelse og kaos, andre trives i system, ro og orden.
- Vi er opmærksomme på at mening er en drivkraft – motivation – for læring. Vi motiverer barnet gennem meningsskabende aktiviteter
- Vi ved at barnet vil søge den læring og viden som giver mening for dem eller som de bliver nysgerrig på, hvis de får mulighed for det.
- Vi er opmærksomme på hvilke læringsmiljøer vi tilbyder barnet. Vi er i vores pædagogiske praksis opmærksomme på hvad praksis betyder for børnenes udvikling, hvad vi ønsker at lære børnene og hvordan det skal ske.

Eksempler fra praksis i Kastelsgården

For at illustrere hvordan vi arbejder med de ovenstående elementer, har vi valgt at fremskrive forskellige situationer i løbet af hverdagen, hvor vi mener at alle elementer kommer til udtryk.

Det betyder at der, i vores perspektiv, er både læring og dannelse i eksempelvis modtagelse, måltider og leg.

Modtagelse:

Vi er nærværende, autentiske og tager højde for barnets individuelle udviklingstrin, og følelsesmæssige reaktioner. Vi indgår aktivt i modtagelsen, og søger ved hjælp af forskellige læringsmiljøer at understøtte den positive relation, både blandt barn og voksen, samt børnene imellem. Medarbejdere organiserer sig således at det skaber de bedst mulige rammer for rolige og trygge afleveringer.

Omsorgssituationer:

Vi har en bred omsorgsforståelse, hvor omsorgen både er udgangspunktet for alle relationer, samt grundlaget for al udvikling og læring. Begrebet omsorgssituationer dækker derfor over de konkrete voksen-barn-interaktioner, hvor barnet er særligt afhængigt af den voksne, f.eks. i trøste-, pusle- og konfliktsituationer. Omsorgssituationer er i Kastelsgården primært defineret ved at tage udgangspunkt i den tætte, nære kontakt mellem en voksen og en, eller få børn. Den voksnes rolle er at være nærværende, følelsesmæssigt tilgængelig, og samtidig have blik for det udviklingspotentiale der ligger i relationen. Derfor bruger vi den relation, som vi på baggrund af omsorgsudøvelsen har udviklet, til at understøtte barnets fortsatte udvikling.

Måltider:

Måltiderne er en stor del af det daglige fællesskab i Kastelsgården, og er en stor del af barnets sansemotoriske udvikling. Under måltidet dækkes der både et fysiologisk behov for næring, men derudover er det også en arena hvor der udvikles en bred vifte af kompetencer. Samtidig indeholder måltidskultur også normer og værdier, der danner grundlag for en social dannelse hos børnene, hvilket betyder at vi som medarbejdere går forrest, og er ansvarlige for at udnytte det massive udviklingspotentiale der ligger i måltidet. Med udgangspunkt i barnets individuelle alder og udviklingstrin, søger vi at understøtte deres selvhjulpenhed, så det fra et børneperspektiv opleves som meningsfuldt at være deltagende. Derudover prioriterer vi at spise i mindre grupper, så børnene oplever at være en del af et mindre fællesskab, hvilket samtidig giver mulighed for også at spejle sig i kammeraterne. Det oplevede fællesskab omkring bordet, skaber grundlag for samtalen, og barnets sproglige udvikling. Derudover er måltidet også en arena, hvor den finmotoriske udvikling stimuleres. Fra vuggestuebarnet, hvor måltidet er meget sanseligt, til børnehavebarnet der øver selv at smøre sin mad.

Strukturerede aktiviteter:

Ved planlægning af strukturerede aktiviteter, er vi opmærksomme på børnenes forskellige udgangspunkter for deltagelse og læring. Aktiviteternes formål, fokus og gruppestørrelse

planlægges med blik for børnenes alderstrin og udvikling. Vi tilstræber at være rammesættende, men samtidig at skabe plads til at børnene kan påvirke og udvikle aktiviteterne.

Leg

"Børns spontane og selvorganiserede leg skal både anerkendes og respekteres og gives betydelig plads i hverdagen i dagtilbuddene. De voksne har samtidig et ansvar for at have en opmærksomhed på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig. De voksne kan evt. rammesætte legen, så alle børnene trives i deres rolle, prøver nye roller og sociale kombinationer og har en oplevelse af at være med. Rammesatte lege kan fx tage udgangspunkt i, at børn og voksne sammen reflekterer over, hvad og hvordan legen kan udformes og udvikles. Disse lege åbner også mulighed for at inddrage de børn, der eventuelt står uden for legen." (Master for en styrket pædagogisk læreplan)

Generelt om legesyn i Kastelsgården

I vores daglige praksis arbejder vi med et helhedspædagogisk syn på leg og legetyper, som er inspireret af Ole Frederik Lillemyr. Det betyder at vi er opmærksomme på at legen indeholder flere dimensioner, og kan observeres som flere forskellige typer. Grundlæggende er legen kendetegnet ved at være indre motiveret, at den sætter virkeligheden til side, barnet er i kontrol, og indeholder sit eget særlige sprog og koder.

Allerede fra barnet er helt lille lægges grundstenene til legen, og i de følgende år, udvikles, øves og eksperimenteres der med forskellige former for leg. I Kastelsgården er vi opmærksomme på hvordan vi tilrettelægger den pædagogiske praksis, så der er mulighed for forskellige typer leg der appellerer til børnenes forskellige aldre, udviklingspotentialer og interesser. I hverdagen betyder det at vi i vuggestuen arbejder med mindre børnefællesskaber for at understøtte de begyndende legerelationer, samt at kunne målrette legetyperne til den enkelte børnegruppe.

I Kastelsgården er der gennemgående et særligt fokus på de voksnes rolle i forhold til børns leg. De voksne er ansvarlige for at skabe de bedste muligheder og betingelser for de forskellige legetyper, hvilket samtidig kræver pædagogisk refleksion omkring den voksnes deltagelse. Vi har fokus på hvordan vi som personale, både træder ind i og ud af børns leg, for at understøtte legen og dens udvikling på den bedst mulige måde.

De følgende legetyper er ikke kronologisk beskrevet, da alle typerne overlapper og fletter sig ind i hinanden. En leg kan dermed godt indeholde flere forskellige elementer, og de er ikke statiske i deres udtryksform.

Sansemotorisk leg

Denne type leg er centreret omkring gentagelsen, og at indholdet gentages for morskabs skyld. Den defineres i Kastelsgården som grundmotoriske lege der er baseret på grundbevægelser som f.eks. at hoppe, trille, løbe og lege med vand. Det særlige ved sansemotorisk leg er, som navnet antyder, kombinationen af det sanselige og det motoriske. Når legen observeres, bliver det dermed tydeligt hvilken sans eller sanser de udforsker og stimulerer. Vores fokus i Kastelsgården er at give plads til de naturligt opståede sansemotoriske lege, og rammesætte legene således at børnene får mulighed for at stimulere deres sanser i et meningsfuldt inkluderende børnefællesskab. Den sansemotoriske leg er en af grundstenene i udviklingen af selvværd, selvforståelse og kropskendskab. Udviklingen af disse er vigtige for barnets grundtrivsel, og giver barnet lyst til, og mod på, at møde verden med et åbent og nysgerrigt sind.

Bevægelsesleg

Bevægelsesleg lægger sig op ad den sansemotoriske leg, men adskiller sig ved at bevægelsen er det centrale, og at legen ofte er mere fysisk og utæmmet. Bevægelseslegen kræver en vis kontrol med, og forståelse for egen krop, og leges typisk som en udvikling af den sansemotoriske leg.

Rolleleg

Rolleleg er ifølge Lillemyr defineret ved at børnene indtager forskellige roller, og oftest foregår legen i et samspil mellem flere børn.

I Kastelsgården har vi en opmærksomhed på at skabe legestationer der indbyder til forskellige typer af rolleleg, f.eks. dukkekroge, købmandsbutikker, skibe og biler. Dette giver børnene mulighed for at indtage forskellige roller og positioner i legene, hvorfra de kan udvikle deres sociale kompetencer. I rollelegen genskaber og genfortæller børnene de oplevelser de møder i deres dagligdag, men samtidig bruges den også som et frirum til at definere børnenes egen virkelighed.

Regelleg

Regelleg er, som navnet antyder, en leg der er defineret af regler, der danner rammen for legen. Legen indeholder oftest flere børn i samspil, men er typisk voksenstyret. De voksenstyrede regellege giver børnene mulighed for at indgå i et inkluderende fællesskab, samt på legende vis at øve sig i at forstå og efterleve et mere eller mindre fast regelsæt. Dette medvirker til at børnene opnår en forståelse af at deltage i et forpligtende fællesskab, hvor reglerne overholdes for at sikre opretholdelsen af det forpligtende fællesskab.

Konstruktionsleg

Denne type leg er defineret ved at der eksperimenteres, manipuleres og arbejdes med forskellige genstande og materialer. I Kastelsgården fokuserer vi på at skabe mulighed for ro til konstruktionslege, da de typisk kræver særlige legestationer og områder, hvor der eksempelvis kan bygges i fred. Legen kræver desuden et kontinuerligt fokus og koncentration, hvilket betyder at den voksnes primære rolle er at skabe denne ro, og sætte rammerne for at børnene kan være skabende. Konstruktionsleg medvirker til at udvikle og udfolde børnenes fantasi, og de opnår erfaring med at skabe og konstruere produkter på baggrund af denne. Den manipulation med verden som de opnår gennem konstruktionslegen, giver børnene forståelse for deres egen evne til at skabe og påvirke verden omkring dem.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Klyngens syn på læringsmiljøer

Vi er opmærksomme på at vores læringsmiljøer giver mulighed for at barnet

- Kan være i balance følelsesmæssigt og er tryk.
- Får mulighed for at deltage på flere forskellige måder og er med til at forme aktiviteten.
- Bliver udfordret og kan eksperimentere socialt, fysisk, kreativt og intellektuelt.
- Har mulighed for at have deres egne rum, hvor de kan have uformelle lege og relationer
- Vi er opmærksomme på, ”at en stram voksenstyring af den pædagogiske aktivitet kan spænde ben for børnenes / de unges engagement og i sidste ende medføre, at aktivitetens læringspotentiale reduceres ganske betragteligt.” (citater fra Bakspejlet 2016 EVA)
- Vi er opmærksomme på den læring, der er i de daglige rutiner og planlægger den pædagogiske praksis med baggrund i det.

- Vi er bevidste om egen og andres pædagogiske praksis og faglighed og har rum for refleksion over egen og andres praksis, struktur og organisering, så vi løbende kan justere og ændre.

I Kastelsgården arbejder vi med et heldagsperspektiv på læring, hvilket betyder at vi mener at læring altid foregår, og at vi lærer hele tiden. Et pædagogisk læringsmiljø kan ud fra et bredt og inkluderende læringssyn defineres som et miljø der består af: *”alle de muligheder for udvikling, trivsel og læring, som dagtilbuddet giver børnene i forbindelse med fx leg, dagligdagens rutiner, børne- og vokseninitierede aktiviteter og alle de andre situationer af kortere eller længere varighed, som spontant opstår i løbet af dagen.”* (Organisering af et godt læringsmiljø, EVA, 2016)

Vores opgave som voksne, er at understøtte alle de læringsmuligheder der finder sted i løbet af dagen, og samtidig igangsætte, og skabe rammerne for særligt fokuserede aktiviteter. Vi indretter vores pædagogiske praksis efter børnenes forudsætninger for læring, og tilrettelægger dagligdagen med udgangspunkt i børnenes individuelle behov. Det betyder at aktiviteter og læringsmiljøer planlægges med udgangspunkt i de deltagende børns behov og udviklingspotentiale.

I arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer har vi en løbende refleksion over hvordan vi bruger, organiserer og indretter de rammer og muligheder vi har til rådighed i hverdagen. Det betyder at vi reflekterer over både organiseringen af voksne, gruppestørrelser og indretningen af fysiske inde- og uderum. Derudover er vi opmærksomme på at højne den processuelle kvalitet i alle hverdagens læringsmiljøer.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Kastelsgården arbejder vi grundlæggende ud fra København kommunes pejlemærke omkring forældrepartnerskab, der betyder at *"forældre og institution skal indgå i et tæt og ligeværdigt samarbejde om det enkelte barns udvikling og trivsel. Forældre er en ressource i forhold til samarbejdet om deres børn og skal ses som en del af et partnerskab."* (Forældresamarbejde – pædagogisk pejlemærke)

Partnerskab betyder for os at vi indgår i et ligeværdigt og forpligtende samarbejde med forældrene omkring deres barn. Vi er eksperterne på børnenes hverdag i institutionen og forældrenes bidrag omkring hverdagen i hjemmet, giver os mulighed for sammen at få blik for det hele barn og dets udviklings- og læringspotentiale.

Ved start i institutionen har vi en dialog med forældrene omkring det nye barn, og vi aftaler i fællesskab hvordan indkøringen skal foregå. I vuggestuen afholdes der en trivselssamtale i løbet af de første måneder, og derefter afholdes samtaler ved behov.

Det mere uformelle samvær med forældrene vægter vi meget højt, og vi inviterer både til julearrangement og spise-sammen-aften, hvor forældrene også får mulighed for at møde hinanden på tværs.

Udover det individuelle partnerskab med forældrene, opfordrer vi også til deltagelse i forældreråd og bestyrelse, da de dermed inddrages i væsentlige områder af institutionens drift og værdier.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Kastelsgården arbejder vi ud fra Københavns kommunes pejlemærke *Inklusion og fællesskaber – børnefællesskaber til alle*. Det betyder at vi arbejder på at skabe inkluderende fællesskaber, der sikrer lige muligheder for deltagelse for alle børn, med udgangspunkt i deres behov og muligheder. Vi anser ikke udsathed som statisk, men derimod som en position og rolle der indtages, tildeles og forhandles i børnegruppen. Det betyder at et barn kan være udsat i nogle kontekster, men samtidig være deltagende og fungerende i børnefællesskabet i andre. Det betyder at vores vigtigste opgave omkring børn i udsatte positioner, er at tilbyde og understøtte de rammer og kontekster, hvor børnene bliver aktive deltagere i fællesskabet.

To gange årligt anvender vi værktøjet TOPI, for at kortlægge børnenes individuelle trivsel og udvikling. Denne kortlægning er dermed en del af observations- og refleksionsarbejdet, som danner baggrund for indsatser og handleplaner omkring børn i udsatte positioner. Hvis vi observerer en potentiel udsathed omkring et barn, anvender vi handleplaner og SMTTE-modellen til at målrette, kvalificere og dokumentere den pædagogiske indsats omkring barnet.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

I Kastelsgården har vi valgt at samle alle kommende skolebørn i en skolegruppe, som en gang ugentligt mødes om formiddagen, og beskæftiger sig med tilrettelagte aktiviteter, der har til formål at fremme deres generelle skoleparathed. Skolegruppen starter hvert år efter sommerferien, og der arbejdes med aktiviteter, som på forskellig vis, understøtter de kompetencer det kræver at starte i skole.

Det følgende er et eksempel på hvordan arbejdet med skolegruppen planlægges og udføres i Kastelsgården:

Arbejdsplan for skolegruppen i Kastelsgården 2019-2020 – En formiddag hver uge

August: 3 formiddage med mapper – vi laver forsider, tegner os selv, øver at skrive navn, holde på blyant

September: Vi laver forskellige opgaveark til vores mappe

Oktober: Vi øver regel- og samarbejdslege i Østre anlæg. Vi øver os i at indordne os under fælles regler, samarbejde, høre, forstå og efterleve en kollektiv besked. Eksempler på lege: Lego, stikbold, ståtrold, kryds og bolle som stafet, kædefange, bogstavskattejagt.

November / December: Fri for mobberi, hvad er en god ven? Fokus på måden vi taler til hinanden på, og det inkluderende fællesskab. Brætspil til at øve koncentration og fastholdelse. Fokus på højtider og traditioner.

Januar: Kreativ konstruktion – fantasi og kreativitet. Arbejde med forskellige materialer.

Februar: Tal og rumforståelse. Matematisk forståelse igennem opgaver til mappen og lette science øvelser.

Marts / April: Opsamling og udvikling af de foregående projekter. Derudover skolebesøg, afslutningsfest og besøg på zoologisk museum.

Overgangen til skole- og fritidstilbud:

*"Det er et stort skift i børns liv at gå fra at være børnehavebørn til at være skolebørn. For at hjælpe børnene i skiftet samarbejder børnehaver, fritidsinstitutioner og skoler om forskellige aktiviteter, der kan gøre overgangen mere tryk for børnene. Der er gode erfaringer med, at overgangen bliver nemmere for det enkelte barn, hvis det møder nye voksne, der ved lidt om, hvor barnet har sine styrker og interesser, hvornår barnet har brug for en hjælpende hånd, og hvordan de voksne kan hjælpe på en god måde. I København har vi derfor besluttet, at vi laver vidensoverdragelse på alle børn i forbindelse med overgangen fra børnehave til fritidsinstitution og skole. Det betyder, at børnehave og forældre skal beskrive den vigtigste viden og de gode erfaringer, i hver især har med barnet, inden barnet stopper i børnehaven. Som redskab til vidensoverdragelse anvender vi det digitale redskab KbhO-
vergang i Kbhbarn. Her er både en børnehave-del, en forældre-del og en fælles del." (Vejledning til forældre om overdragelse: <https://nemboern.kbhbar.kk.dk/FrontEnd.aspx?id=14768470>)*

I Kastelsgården udarbejder og uploader stuens personale overdragelsesdokumentet i november og december, hvorefter det sendes til forældrene, så de kan udfylde deres part. I januar afholdes forældresamtaler, hvor den fælles del udarbejdes. Dette møde bruges også til at tale mere generelt om hvor barnet er i sin trivsel og udvikling, ift. opstarten i skole- og fritidstilbud. Efter samtalen godkender forældrene at dokumentet må sendes til det relevante skole- og fritidstilbud, og det sendes afsted ultimo januar. Overdragelsesdokumentet beskriver barnets generelle udvikling, og har følgende fokuspunkter: social udvikling, alsidig personlig udvikling, kommunikativ og sproglig udvikling og kropslig og motorisk udvikling.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Kastelsgården er der stort fokus på at inddrage nærmiljøet i planlægningen af de pædagogiske læringsmiljøer. Hver dag er der ture ud af huset, hvor personalet med et pædagogisk formål, besøger forskellige lokaliteter rundt i København. Vi råder over både klapvogne, 4 børns klapvogne og flere christiania-cykler, så vi både kan komme på kortere og længere ture, og vi anvender blandt andet: Fælledparken, Kastellet, biblioteker, søerne, Classens Have, Langelinie mm.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Kastelsgården er indrettet med mulighed for leg og bevægelse i alle rum, og vi vægter den fysiske udfoldelse højt. Når børnene kommer ind i huset, mødes de af motorikbaner på væggene, madrasser i fællesrummene og møbler der kan flyttes rundt på. Samtidig er der også rig mulighed for mere stillesiddende aktiviteter, og i flere rum er vindueskarmene indrettet med lego og andre legestationer, så der er plads til fordybelse og leg, uden afbrydelser. På væggene på gangene hænger der børnebilleder, og på stuerne er væggene dekoreret med de forskellige kreative projekter som børnene har udarbejdet. I vuggestuen er der prioriteret at have sansemotorisk legetøj hængende, sådan at børnene både kan tromme, lege med magneter, og lege med kuglebane, når de står op af dem. I børnehaven er der prioriteret at have alfabetet og talrækker i stedet, da den begyndende opmærksomhed på det skriftlige sprog er i fokus der. Det psykiske læringsmiljø i Kastelsgården er kendetegnet ved en rummelighed og opmærksomhed på det enkelte barns behov og læringspotentiale.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Årshjul i Kastelsgården

I Kastelsgården har vi valgt at fordele temaerne i et årshjul, der er tilrettelagt på baggrund af drøftelser i personalegruppen. Planlægningen, fordelingen og tilrettelæggelsen er foregået på afdelingsmøder i henholdsvis vuggestuen og børnehaven, for at målrette og tage udgangspunkt i de forskellige målgruppers behov og udvikling.

I vuggestuen har vi valgt at arbejde med alle seks temaer årligt, fordelt således:

August – Efterårsferien – Krop, sanser og bevægelse

Efterårsferien – Jul – Kultur, æstetik og fællesskab

Jul – Påske – Sprog og kommunikation

Påske – Sommer – Natur, udeliv og science.

Vi har valgt at integrere Alsidig personlig udvikling samt Social udvikling i de ovenstående temaer.

I børnehaven har vi valgt at arbejde med hvert enkelt tema, fordelt over tre temaer om året.

I 2019 har vi arbejdet med:

Februar – Marts – Krop, sanser og bevægelse

Maj – Juni – Natur, udeliv og science

Oktober – November – Sprog og kommunikation

I 2020 skal vi arbejde med:

Februar – Marts – Social udvikling

Maj – Juni – Kultur, æstetik og fællesskab

Oktober – November – Alsidig personlig udvikling

Både i vuggestuen og børnehaven er der nedsat styregrupper, der udarbejder idekataloger, faciliterer aktiviteter og står for evalueringen og dokumentationen af disse.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Engagement

- I Kastelsgården understøtter vi barnets lyst og engagement til deltagelse i hverdagen og aktiviteterne.

Livsduelighed

- I Kastelsgården inviterer vi børnene til at udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden på mange og nye måder.
- Det pædagogiske personale i Kastelsgården inviterer børn til at udtrykke sig respektfuldt og anerkender deres perspektiver og oplevelser af hverdagen i Kastelsgården.
- I Kastelsgården arbejder vi med forpligtende fællesskaber.

Gåpåmod

- I Kastelsgården understøtter vi børnene i at udtrykke deres følelser og håndtere konflikter hensigtsmæssigt, uden at miste gåpåmodet.
- Vi tror på at evnen til at håndtere modgang og udfordringer, samt udvise vedholdenhed er en central kompetence, der får betydning for deres senere livsforløb.
- Vi støtter børnene i at turde gå deres egne veje.

Deltagelseskompetence

- I Kastelsgården understøtter og udvider vi børnenes erfaringsverden, så de kan og tør deltage i de fællesskaber de ønsker at deltage i.

Praksiseksempler på hvordan vi arbejder med alsidig personlig udvikling i Kastelsgården

- Selvhjulpenhed – For at understøtte selvtilid og selvværd. Udfordre og opmuntre deres kompetencer i f.eks. at tage tøj på selv, spise selv, hente madvogn til frokost, rydde op osv. Vi tror på sætningen: *"Det kan du godt klare, jeg tror på dig"*.
- Selvstændighed – Vi tilpasser udfordringerne til deres nærmeste udviklingszone, eksempelvis at kravle op og ned ad skamler selv, tage ansvar for egne ting, få lov til at være uden direkte opsyn i puderummet.
- Værdi i fællesskabet – Vi møder børnene med smil og tilkendegivelse af vigtigheden af dem i vores fællesskab.
- Sammenhæng mellem familie og institution – Vi anser barnets familie og baggrund som værdifulde for deres deltagelse i fællesskabet og hverdagen. Vi opmuntrer til at fortælle om dem selv, deres familie og oplevelser.
- Medbestemmelse – Vi er bevidste om at lade børnene være med til at bestemme de ting der er mulige i dagligdagen, hvilken sang vi skal synge, hvor vi skal på tur, osv.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Som nævnt i indledningen arbejder vi i Kastelsgården ud fra Københavns Kommunes pejlemærker. Det betyder at vi i arbejdet med børns sociale udvikling tager udgangspunkt i følgende:

”Alle børn og unge har ret til positiv voksenkontakt hver dag – og udsatte børn og unge har et særligt behov for at blive set og få omsorg. Alle børn og unge skal opleve et trygt og omsorgsfuldt miljø, hvor de mødes med respekt og anerkendelse.” (Københavns kommunes pejlemærker - <https://www.kk.dk/files/uploaded-files/Pejlem%C3%A6rker%20dagtilbud.pdf>)

Deltagelse og medindflydelse

- Børnene i Kastelsgården skal i deltage i sociale fællesskaber, hvor de oplever at høre til, og hvor de kan bidrage værdifuldt og relevant til fælles lege, aktiviteter og samvær.

Empati

- I Kastelsgården understøtter vi børnenes udvikling af empati og evne til at mærke egne følelser, samt at kunne sætte sig ind i andres følelser og oplevelsesverden.
- Vi møder børnene med positive forventninger, og er opmærksomme på hvordan vi igennem vores sprog, er med til at skabe børnenes virkelighed og selvforståelse.

Legens betydning for social læring

- Leg har værdi i sig selv, men er særlig vigtig ift. børnenes sociale udvikling.
- Børn lærer og øver sig i, gennem legen, at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter.
- Gennem legen lærer børnene forskellige sociale omgangsformer, der klæder på til både at begå sig i hverdagen i Kastelsgården, og generelt i livet.
- Det pædagogiske personale i Kastelsgården er opmærksomme på deres egen rolle ift. at understøtte børnenes deltagelse i legefællesskaber, og vi veksler mellem at gå foran, ved siden af og bagved, afhængigt af det enkelte barns behov.

Praksiseksempler på hvordan vi arbejder med social udvikling i Kastelsgården

- Vi understøtter og opmuntrer børnene til at de hjælper hinanden i alle situationer, både ved praktiske ting samt trøst og omsorg.
- Vi hjælper børnene med at finde og indgå i venskaber, legerelationer og større fællesskaber.
- Under samlinger øver vi at vente på tur og lytte til hinanden, eksempelvis ved at vælge sang, instrument eller dyr, eller at vente på at det bliver barnets tur til at være midtpunkt i samlingen, og fortælle om sin weekend, eller hovedperson i legen. Vi

bruger også samlingerne til at tale om børnene, deres navne, og tilstedeværelse eller fravær.

- Vi understøtter børnene i at dele legetøj og lege sammen.
- Vi øver og understøtter børnenes evne til at afkode hinandens kropssprog og gestik.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

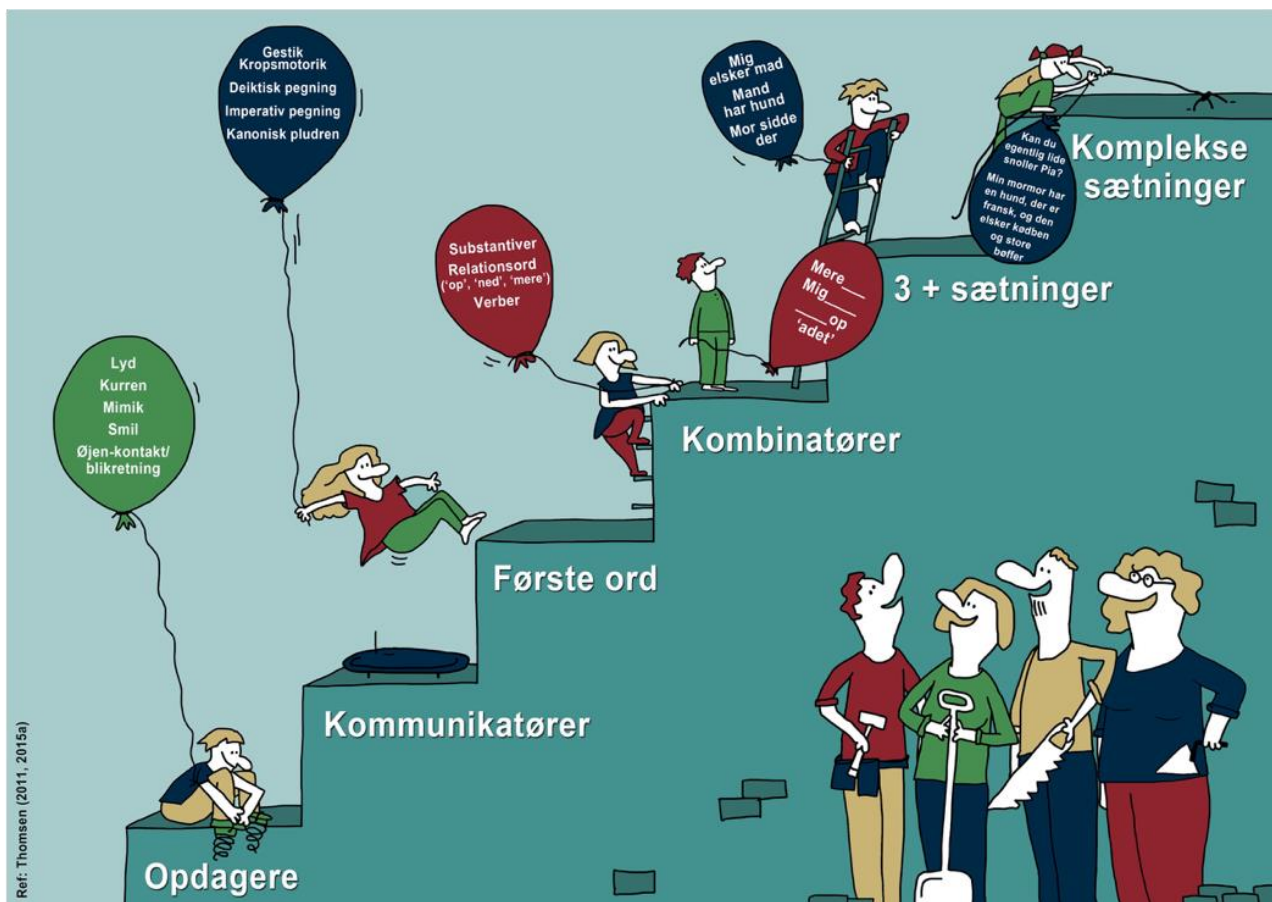
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

I Kastelsgården arbejder vi ud fra Københavns Kommunes pejlemærke om sprogindsats, der lyder: *”Alle børn og unge skal have de bedste udviklingsmuligheder for deres sprog.”* (Sprogindsatsen – pædagogisk pejlemærke)

Det betyder at vi arbejder med kommunikation og sprog på flere forskellige måder, afhængigt af børnenes alder og sproglige udviklingstrin. Vi anvender her sprogtrappen, som et værktøj til at få blik for hvilket sprogligt trin barnet er på, og hvad næste trin i deres sproglige udvikling er, for bedst muligt at kunne støtte det i denne udvikling. Det centrale i vores arbejde er, at læringsmiljøet understøtter barnets kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale, og vi er bevidste om at vi er sproglige rollemodeller for børnene.

Sprograppen fra 0-3 år, udarbejdet af Pia Thomsen

Interaktioner

- Vi anser sproget som en naturlig forlængelse af den interaktion, der foregår som f.eks. blikretning, pludren og gestik. Udvikling af sproget kræver nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed.

Sproglige rollemodeller

- Børns sprog udvikles i dialoger med sproglige rollemodeller ved at lytte, fortælle, stille spørgsmål til deres omgivelser og ved at lege med sproget.
- Personalet i Kastelsgården hjælper børnene med at indgå i dialoger, hvor de lærer at skiftes til at være i en tale- og lytteposition.

Fællesskaber

- Kommunikation og sprog er centralt for at danne relationer, indgå i fællesskaber, og vedligeholde venskaber.
- Legen er vigtig som øvebane for barnets non-verbale og verbale kommunikation, ordforråd og sætninger.
- Det pædagogiske personale i Kastelsgården understøtter at børnene får mange og forskellige erfaringer med sprog, i selvorganiseret og spontan leg og andre meningsfulde aktiviteter med hinanden.
- Det sproglige læringsmiljø i Kastelsgården tilbyder børnene en bred vifte af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter, der understøtter tilegnelsen af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse i sammenhænge, der er meningsfulde for børn.

Praksis vedrørende sprogtest i Kastelsgården

- Samtlige 3-årige (2;10-3;2 år) skal vurderes, så der aktivt tages stilling. Denne stillingtagen sker ikke via en test men via en faglig overvejelse omkring hvorvidt om en test er relevant for det enkelte barn.
- I overgangen mellem vuggestue og børnehave skal børnehaveafdelingens personale altid spørge vuggestueafdelingens personale om barnet er sprogtestet.
- Samtlige 5-årige (kommende skolebørn) sprogtestes slut august – start oktober

Praksiseksempler på hvordan vi arbejder med kommunikation og sprog i Kastelsgården

- I det daglige er vi opmærksomme på at benævne børnenes handlinger, følelser og omgivelser, både i huset og når vi er på ture ud af huset.
- Vi går på biblioteket, læser bøger og veksler mellem klassisk højtlesning og dialogisk læsning i mindre børnegrupper.

- Vi arbejder med fagtesange og rim og remser, både i børnegrupperne, samt i vores indretning med klistermærker på gulvet.
- Vi arbejder med mindre børnegrupper, hvorved vi øger kvaliteten af den sproglige stimulering, og sikrer at alle børn kommer til orde.
- Vi er opmærksomme på betydningen af øjenkontakt og gestik i vores kommunikation med børnene.
- Vi nuancerer og varierer vores sprog, introducerer nye begreber og forklarer ordenes betydning på barnets niveau.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen." (Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer - <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=202350#id5e43aa3b-f806-47f2-a33f-e1988b4914ec>)

Krop

- Det pædagogiske læringsmiljø understøtter barnets mulighed for at erfare verden med deres krop, og gennem deres krop.
- I Kastelsgården tror vi på at kropsidentiteten udvikles via kropslige erfaringer i sociale samspil.

- Kroppen huser såvel det psykiske helbred som det fysiske helbred.

Sanser

- Sanserne er børns adgang til verden, og fundament for at opfatte og begribe verden.
- I Kastelsgården arbejder vi med at understøtte og stimulere de tre motoriske grundsanser; taktilsansen, den vestibulære sans og muskel-led-sansen, samt de fire øvrige sanser; lugtesansen, synssansen, smagssansen og høresansen.
- I Kastelsgården arbejder vi med sanselige læringsmiljøer, der skal både være plads til børnenes "væren" og "gøren".

Bevægelse

- Gennem bevægelse udforsker børnene verden og kroppens muligheder.
- I bevægelsesfællesskaber udvikler barnet mestring af kropslige/sanselige indtryk og udtryk, og styrker sine evner til at aflæse og forstå andre børns og voksnes gestik, mimik og kropslige udtryk.

Praksiseksempler på hvordan vi arbejder med krop, sanser og bevægelse i Kastelsgården

- Vi har rytmikforløb med bolde, rasle-æg og sanglege.
- Vi opfordrer til kropslig udfoldelse i det daglige. Løb, dans, kolbøtter, hoppe osv.
- Vi har forhindrings- og bevægelsesbaner på gangene.
- Vi laver mundmotoriske lege, puster til fjer, bobler i vand, rækker tunge og siger fjollede lyde der udfordrer munden.
- Under måltider dufter og smager vi på maden, og taler om tekstur og struktur i råvarerne.
- Vi laver yoga, f.eks. "pizzaleg", hvor barnet er en pizza, som æltes, rulles, drysses med ost osv., hvor barnet gennem berøringen mærker sin egen krop.

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

"Naturen er et rum hvor børnene kan eksperimentere, og naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension." (Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer - <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=202350#id5e43aa3b-f806-47f2-a33f-e1988b4914ec>)

Natur

- Læringsmiljøet i Kastelsgården giver mulighed for at børnene oplever et bredt udsnit af naturen, og kan følge årets gang, samt gøre sig erfaringer med, og udvikle forståelser for sammenhænge i naturen.

Udeliv

- Uderummene i Kastelsgården giver plads til sansning, bevægelse, fantasi og kreativitet, og er rammen omkring vilde, eventyrlige og farlige lege. Lege som stimulerer børns kreativitet, og giver plads til fantasi og fortolkning.
- Naturens rum kan udvide børnenes deltagelsesmuligheder i fællesskabet, på tværs af køn, alder, kultur og interesser.

Science

- I Kastelsgården har vi en undersøgende tilgang til naturen og naturfænomener, og vi understøtter børnenes begyndende matematiske opmærksomhed.

Praksiseksempler på hvordan vi arbejder med natur, udeliv og science i Kastelsgården

- Vi har fantastiske udearealer, både børnehavelegeplads, vuggestuelegeplads og en vildtvoksende baghave, som vi anvender dagligt.
- Børnehavens legeplads er indrettet med sandkasser, legehuse, klatrestiv, gyngesving og fodboldbane, og i krogene er der mulighed for leg uden direkte voksenopsyn. Derudover er der cykler, mooncars og sandlegetøj, så der præsenteres en bred vifte af legemuligheder for børnene.
- Vores vuggestuelegeplads er indrettet aldersvarende, med sandkasse, mindre klatrestativ, vippe, balancebro og rutchebane, og der er derudover mulighed for gemmeleg bag legepladsens buske, og i de kroge og hjørner legepladsen også indeholder.
- Vores baghave indbyder til naturlig udforskning i vildnis og krat, og de stejle bevoksede skråninger giver mulighed for at øve balance, opleve nye insekter med forstørrelsesglas, lege gemmeleg og lære at blive beskidt i mudder og regn. Derudover har vi både bålplads og orangeri, hvor vi planter blomster og afgrøder og følger planternes vækst og ofte spiser dem.

- Vores ture rundt i lokalsamfundet, i skoven og på stranden, giver rig mulighed for at følge årstidernes skiften, samle naturmaterialer og anvende dem i vores kreative projekter.
- Vi øver børnenes naturvidenskabelige og matematiske forståelse ved hjælp af aktiviteter som vandleg, boldkast, bål, tælle-lege, taler om naturfænomener mm.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

I Kastelsgården arbejder vi med kulturbegrebet på flere forskellige måder. Kultur kan både anskues som en skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, samt som det net af betydning og fællesskab der binder os sammen. (Geertz,1973)

Kulturelt indtryk og udtryk

- I Kastelsgården differentierer vi mellem æstetiske oplevelser og æstetiske læreprocesser. De æstetiske oplevelser sætter før-sproglige aftryk som kropslige fornemmelser og oplevelser. De æstetiske læreprocesser er rum for børns egne skabende og eksperimenterende praksis, båret af lyst, kreativitet, improvisation, og aktiv deltagelse.

Kultur og fællesskab

- Deltagelse i fællesskabet handler om at have forståelse for egne og andres kulturelle baggrunde og traditioner, og vores læringsmiljø bidrager til at udvikle forståelse for egne værdier og respekt for andres.

Praksiseksempler på hvordan vi i Kastelsgården arbejder med kultur, æstetik og fællesskab

- Personalet i Kastelsgården igangsætter aktiviteter og projekter der understøtter børnenes kreative udfoldelse, f.eks. male, tegne og klipperier.
- Vi har fredagssang hver fredag for hele institutionen, for at skabe og bevare en fællesskabsfølelse, på trods af at vi er et stort hus.
- Vi har kulturelt forankrede traditioner omkring højtider såsom fødselsdage, jul, fastelavn og påske.
- Vi har, grundet vores beliggenhed, stort fokus på børnenes forskellige kulturelle ophav, og vi byder forskellighederne velkommen i huset. Eksempelvis synger vi fødselsdagssange på flere sprog, og taler om højtider i andre lande.

Evalueringskultur

"Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

I Kastelsgården har vi valgt at arbejde med SMTTE-modellen som dokumentations- og evalueringsmetode. Derudover har vi valgt at kombinere den med et observationsskema udarbejdet af de faglige fyrtårne, for at få en skærpet opmærksomhed omkring de løbende observationer og refleksioner vi gør os i vores pædagogiske praksis. Vores observations-skema er udarbejdet for at sikre refleksioner og evalueringer af både det fælles pædagogiske grundlag og læreplanstemaerne.

Både SMTTE-modellen og observationsskemaet er tilgængelige for alle medarbejdere på KBHmedarbejder, hvor der også er oprettet fora, hvor de udfyldte dokumenter uploades. Dette skal medvirke til at fællesgøre og styrke den pædagogiske refleksion og evaluering, samt højne kvaliteten af det fremtidige pædagogiske arbejde.

I vuggestuen er dokumentations- og evalueringsarbejdet fordelt på de styregrupper der faciliterer de enkelte læreplanstemaers aktiviteter. I børnehaven har vi valgt at fordele dokumentations- og evalueringsarbejdet stuevis. Vores kommende materiale skal i den løbende evaluering af læreplanstemaerne diskuteres og evalueres i plenum på de forskellige afdelingsmøder.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Evalueringen af vores læreplan kommer til at foregå med udgangspunkt i de SMTTE-modeller og observationspapirer, som medarbejderne udarbejder i løbet af året.

Inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud